

TRABUANA

Vinko Zalar

K strategiji spreminjanja univerze

V diskusiji o spremembi univerze moramo končno našo pozornost obrniti še na to, kar nas najbolj neposredno prizadeva: neracionalnost, neučinkovitost in nehumanost študija na univerzi je v bistveno veliki meri krivo to, da smo ga organizirali slabo in neučinkovito. Če se ne bomo odločno lotili vprašanja organiziranosti študija (zlasti z že razpoložljivimi sredstvi), bo nenehno vračanje krivde za naše težave ven iz univerze imelo (ohranilo) funkcijo alibija za našo lastno neaktivnost in neučinkovitost.

(Krivdo za težave univerze navadno iščemo (zvračamo) zunaj univerze po naslednjih obrazcih: „družba“ je neumna in ne da dovolj denarja za znanost, kulturo in prosveto. Rešitev: izobraziti družbo s pisanjem člankov v naše razglede in z resolucijami KUK ZKS.

Ta očitek družbi, ki je najpogostejši pri tradicionalnih humanističnih in izobraževalnih, ima seveda v sebi kar veliko zrno resnice, a v diskusiji h med študenti in profesorji redno igra funkcijo alibija, ki naj blokira poskuse kritike študija.

Ali pa osnovna in srednja šola sta slabi in to je vzrok, da je tudi univerza slaba. Študij na univerzi ne more biti bolj učinkovit in demokratičen, kot je, dokler bomo dobivali na univerzo tako slabe dijake. Za ta problem sta predvideni dve rešitvi. Po prvi je treba počakati, da se bo srednja šola spremenila, po drugi pa je treba s selekcijo (sprejemni izpiti ipd.) zagotoviti, da bodo na univerzo prišli le najbolj brihtni.

Vse te rešitve bistvenega problema samoorganiziranosti univerze ne morejo (ali vsaj ne v celoti) rešiti. Zastavimo problem pri drugem koncu: pri univerzi sami.

SPREMEMBA FORMALNE ORGANIZIRANOSTI ŠTUDIJA JE POGOJ NJEGOVE VSEBINSKE KRITIKE IN SPREMEMBE. Študentu je treba zagotoviti čas za samostojen, sproščen, poglobljen študij oz. ga zanj stimulirati. Sedanji študijski režim stimulira neracionalno izrabitev časa, neproblematično reproduciranje profesorjeve modrosti, površnost. Kajti pogoj za poglobljen študij je koncentracija interesa in časa na eno ali na nekaj področij, odsekov, aspektov študijske materije, kar pa študentu odvzema čas in energijo za učenje druge (obvezne večine) študijske materije. Po liniji najmanjšega odpora si zato študent (razen najinteligentnejših in najprizadevnejših izjem) raje površno, papagajsko prisvoji s predavano modrost. Najinteligentnejša manjšina (če je ob tem siljenju k neproblematični poprečnosti še kaj ostane) je, kot kažejo primeri, tako šibka (posamezniki), da si ne more privoščiti kritike študija in predavanj, kajti proti njej nastopa tako profesor kot tudi večina študentov. Ti kritični potenciali se praviloma sploh ne manifestirajo v rednem študiju, ampak ostajajo privatni, neuporabljivi, nepreverjeni, nesocializirani ali pa se kvečjemu (z opisanimi posledicami) uveljavljajo naknadno oz. skozi nove kanale in institucije (prim. npr. skupino B. Rotar, R. Močnik, T. Brejc, S. Žižek v Problemih). Dokler ne bo razbita formalna didaktična diskriminiranje takih posameznikov, dokler ne bo študij organiziran tako, da bo s stimulacijo samostojnega in poglobljenega dela povečeval število samostojnih in kritičnih študentov in njihov vpliv na oddelkih, v študiju ne bo bistvenih sprememb, študentsko gibanje pa bo ostalo od študija ločeno in omejeno na prosti čas, neučinkovito in zaletavo akcionarstvo posameznikov. Opisana pot spreminjanja je zlasti pomembna za naše razmere. Intelektualni in kritični potenciali študentov in profesorjev je (npr. v primerjavi z ZDA ali kakšno F-U Berlin) premajhen in preveč razpršen in ne more kar takoj nositi učinkovite vsebinske kritike ali pa bogatih formalnih in vsebinskih eksperimentov kakšne anti (tradicionalne) univerze. Ostane nam torej možno st. da s statutarnimi, sistemskimi ukrepi stimuliramo rast tega potenciala, kar pa lahko kmalu zagotovi učinkovito vsebinsko kritiko študija.

1) UKINITI PREDAVANJA – UVESTI NATISNJENA PREDAVANJA

Tradicionalni razlogi za predavanja so:

- na predavanjih profesor poda snov, ki si jo je treba prisvojiti (informacija)
- osebni stik predavatelja s poslušalci poslušalce navduši za problema tiko stroke, žar govornika, znanstvenika, študenta očara in potegne za seboj (animacija)
- predavanje se lahko vsak čas, po potrebi, spremeni v seminar, diskusijo, ki je zelo učinkovito didaktično sredstvo (dialogičnost).

ŠTUDENSKI LIST ŠT. 17

LETNIK XXI

LJUBLJANA, 24. MARCA 1972

CENA 1Ndin

Prvi razlog je mogoče (treba) spodbiti s tem, da isto nalogo bolje (racionalnejše) izvršuje natisnjeno predavanje. Pomislimo samo, koliko časa dnevno izgubita študent in profesor za to, da prideta na fakulteto (mного se jih vozi iz drugih krajev) — in to le za dve, štiri ali šest ur. I izgubita (razbijeta si) ves dan. Poleg tega vsaj polovica študentov sploh ne hodi na predavanja (ker so premajhne predavalnice ali pa ker se jim zdi škoda neracionalno uporabljenega časa). Že rajnkemu Johannu Gottliebu Fichteju (1807) je prišlo na misel: od iznajdbe tiska je predavanje postalo nesmiselno. Nobenega razloga ni, da bi ga prihajali poslušati, če smo ga sami sposobni prebrati. Ob začetku semestra je treba izdati (ciklostil, xerox .....) predavanja, in to v celoti /z uvodom v problematiko študija, napotki za študij, navedbo priročnikov, bibliografij/. Če so predavanja ciklična se to dogaja celo samo vsakih nekaj let in se morebitna dopolnila in spremembe dodaja v obliki dodatnih (tiskanih) predavanj. (Ta način „izrednega študija“ se za kakih 50 % študentov, hote ali nehote, itak že izvaja: z obvezno literaturo, skriptami, zapiski kolegov ali pa celo dobesedno tako, kot sem opisal — na oddelku za germanistiko (angleščino) FF).

Ostala dva razloga za predavanja (animacija, dialogičnost) pa je mogoče boljše zadovoljiti z racionalno organiziranim seminarjem, sicer se pa pri sedanjih masovnih predavanjih, nabitih predavalnicah in nabitih učnih programih in s polovico odsotnih študentov itak ne uresničujeta (to se je izvajalo le v zlatih časih Sokrata in Tomaža Akvinskega, ko še ni bilo masovnega vpisa in študentskih nemirov).

2) SEMINAR MORA POSTATI INTENZIVNO TEAMSKO DELO V MALIH DELOVNIH SKUPINAH, ne pa ex cathedra, neindividualiziran o branje seminarskih del pred osamljeno in zdolgočaseno maso. Organizirati je treba manjše seminarske skupine z 12 – 15 študenti, ki so intenzivno zaposleni z nekim projektom ali samo na enem problemskem področju. V začetku semestra bi določili temo, projekt. Na sestanku z mentorjem (profesor, asistent, demonstrator) razdelili in organizirali delo. Mentor informira študente o njemu poznani in dostopni literaturi in uvede v problematiko. Ko individualni študij in raziskave privedejo do prvih rezultatov, se skupina zopet sestane (lahko večkrat, včasih brez mentorja), primerja rezultate, diskutira o problemih, ki so se pojavili in uskladi nadaljnje delo. Na koncu rezultate skupaj objavijo, priredijo o nekajdnevni „simpozij“ (po več ur dnevno, strnjeno), kjer poročajo in diskutirajo o delu, problemih, rezultatih, znanstvenem in družbenem kontekstu projekta. Poročanje in diskusija morata biti zagotovljena vsaj z obveznimi referati in koreferati (ocenami, kritikami, komparacijami), tako da se ne zanaša na to, da bo stekel prost razgovor. V tako intenzivnem stiku, sodelovanju z manjšo grupo, ima profesor (asistent) možnost, da študenta oceni (s sodelovanjem ostalih študentov) na podlagi seminarskih del in diskusije in prizadevnejše in uspešnejše (npr. 10 od skupno 15-ih v grupi) ali pa vse, če rezultati pokažejo, oprosti formalnega izpita ali vsaj dela izpita, ki pa se opravlja na podlagi objavljenih predavanj. (S tem se stimulira samostojno, ustvarjalno, poglobljeno delo proti površinskemu in spominskemu obnavljanju dejstev pri izpiti). Pogoj za to, da diskusija na „simpoziju“ v celoti nadomesti klasični izpit, je, da jo profesor zahteva in usmerja tako na široko (primerjave s sodnimi, časovno in prostorsko ločenimi pojavi in raziskavami, teoretične in metodološke implikacije . . .), da ob njej lahko preveri študentov o poznavanje njegovih natisnjenih predavanj (ki seveda morajo biti osnova za seminarski projekt).

Če uporabimo čas, ki ga pridobimo, s tem da profesorju ni treba brati predavanj (in študentu jih poslušati, razbita po dve ali štiri ure na teden), je tak način seminarja že kar takoj izvedljiv. Čim bolj pa so kot mentorji in tutorji skupin uporabljeni asistenti in demonstratorji (njihovo število in kvaliteto je mogoče v kratkem še povečati), tem manjše so lahko te skupine in tem bolj intenzivno in efektivno je njihovo delo.

Vendar pa v tak intenziven teamski način študija in raziskovanja ne bi smeli siliti vseh študentov. Pustiti je treba prosto možnost za tiste, ki žele snov absolvirati tako, da izdelajo samo neko seminarsko delo in opravijo klasični izpit.

Oglej si knjigo dr. V. Schmidta, Visokošolska didaktika, DZS 1972

12345678

TOVARIŠ
SERGEJ KRAIGHER
predsednik skupščine SRS
LJUBLJANA

V smislu 59. člena poslovnika skupščine SRS vas prosim, da posredujete predsedniku republiškega zbora naslednjo

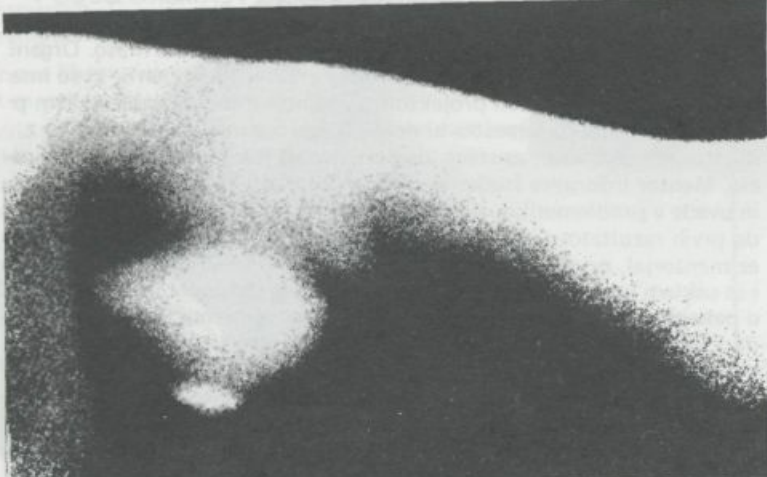
izjavo o odstopu

- Politični aktivni krajevnih skupnosti 33. volilne enote Ljubljana Center II, izvršni organi posameznih družbeno-političnih organizacij v občini in kandidacijska konferenca SZDL Ljubljana-Center z dne 21.1.1972 so na podlagi gradiva Razsodišče demokratičnih pravic pri občinski konferenci SZDL razpravljali o nekaterih mojih akcijah od junija do novembra 1971 in pri tem obsodili mojo prisotnost in nastop na plenumu Zveze študentov v Zagrebu 22. novembra 1971, me kritizirali zaradi stališča sveta Tribune v zvezi s člankom Pavleta Kristana v 3. številki Tribune iz leta 1971 in obsodili moje sodelovanje v akciji 25 poslancev.
- Skupščina občine Ljubljana-Center je na svoji seji 16.2.1972 sklenila predlagati zborom volilcem, da v smislu zakona o volitvah odbornikov in poslancev v SRS razpravljajo in sklepajo o sprožitvi postopka za odpoklic.
- Na zboru volilcev 24. volilne enote dne 2.3.1972 v KS Tabor sem sporočil, da odstopam kot poslanec skupščine SRS.

Do odločitve o odstopu sem prišel iz naslednjih razlogov:

- Po dosedanjih izkušnjah lahko rečem, da ne obstojijo subjektivni politični pogoji, da bi bilo mogoče umirjeno in objektivno razpravljati o rezultatih mojega poslanskega dela in v tem kontekstu presojati tudi konkretno odgovornost za nastop na plenumu Zveze študentov Zagreba.
- O takšni situaciji med drugim jasno pričajo naslednja dejstva:
  1. Zbori volilcev so bili sklicani ob istem času, tako da bi se lahko od dvanajstih udeležil le pet.
  2. V nasprotju z najbolj elementarnimi političnimi normami nisem bil povabljen na zbor volilcev v krajevni skupnosti Tabor in Poljane, čeprav naj bi iz njih razpravljali o mojem odpoklicu.
  3. Na prvem zboru volilcev na Taboru delovno predsedstvo ni dovolilo, da bi govoril predstavnik skupnosti študentov, čeprav je znano, da sem v republiški skupščini poleg splošnih zastopal tudi interese študentov. Prav tako je delovno predsedstvo odklonilo moj predlog, da se volilcev prebere integralno avtentično besedilo zagrebškega govora, čeprav naj bi bil odpoklican predvsem zaradi njega.
  4. Nisem bil vabljen na noben politični aktiv ali sestanek ZK, kjer se je razpravljalo o moji dejavnosti. Na večini sestankov v SZDL, na katere sem bil povabljen, pa ni bilo mogoče razpravljati o mojem poslanskem in političnem delovanju v celoti, tam pa kjer se je vendarle razprava razvila tudi v to smer, pa so ob odločni obsodbi zagrebškega nastopa poudarjali tudi pozitivno oceno mojega poslanskega dela.

Izvršni odbor skupnosti študentov med drugim ugotavlja v svojem stališču, da sem v SS Slovenije deloval proti embrionalnim pojavom nacionalizma in neoklerikalizma. V Zvezi študentov Jugoslavije sem se dosledno boril za njeno avtentičnost, demokratičnost in samostojnost, ki naj bi onemogočila različnim političnim elitam, da v obliki nacionalističnih in sindikalističnih ter drugih interesov odtujajo

II. Obstojijo realne politične možnosti, da bi se z nadaljnjim zaostrevanjem konflikt aktivirale tiste politične sile v konkretnem prostoru, ki jih najmanj želim imeti za soje „zaveznike“, zlasti sile političnega klerikalizma, nacionalisti in druge destruktivne politične sile.

III. Sprejemam politično kritiko odgovornosti zaradi mojega nastopa na plenumu ZŠ Zagreba v smislu ocene komiteja univerzitetne konferencie ZKS z dne 7. 12. 1971, stališč izvršnega odbora skupnosti študentov z dne 17.1.1972 in v duhu načelne politične kritike v moji volilni enoti, vendar pa ne smatram, da bi me ta moja nesporna napaka že apriori diskvalificirala za odpravljanje plosanske dolžnosti.

V svojem govoru v Zagrebu sem se zavzel za radikalizacijo koncepta družbeno-ekonomske reforme in izključno v tem kontekstu sem podprl zahteve po spremembi deviznega sistema, hkrati pa opozoril na odgovornost za končne posledice in implikacije akcije in sem tudi za sredstva, ki jih je konkretno politično gibanje v tej situaciji samostojno izbralo.

Z nastopom na plenumu Zveze študentov Zagreba sem, tako kot sem to delal dosledno že več let, poskušal še v zadnjem trenutku pospešiti že obstoječo idejno in politično diferenciacijo med študenti in tudi v vodstvu ZŠ Hrvatske in prispevati k postopni izolaciji ekstremnih klerikalno-nacionalističnih sil, ki so se vsilile na študentsko gibanje; hotel sem prispevati k politični uveljavitvi levo usmerjenih študentov-komunistov. Priznam, da sem precenil svoje subjektivne zmožnosti, napačno ocenil značaj zborovanja v konkretnem političnem prostoru in obstoječe razmere sil. Dopuščam tudi možnost, da se je moj nastop mogel zlorabljati tudi v smislu podpore nacionalističnim silam, za kar nosim objektivno odgovornost. Ogorčeno pa zavračam obtožbe in podtikanja, da sem zavestno podprl akcijo nacionalističnih in kontrarevolucionarnih sil.

nih centrov družbene moči manipulirajo s kritičnostjo, poštenjem in tudi neizkušeno prisotnostjo na vsebinski ravni v vseh temeljnih političnih vprašanjih — predvsem pa ob razpravi o ustavnih spremembah in programskih izhodiščih ZŠJ — konkretno delovali v smeri revolucioniranja te organizacije s ciljem, da se napredno študentsko gibanje skozi notranjo idološko-politično diferenciacijo uzposobi k ot eden pomembnih kohezivnih integrativnih činiteljev v jugoslovanski samoupravni skupnosti. V svojih lastnih vrstah smo se borili proti izolacionizmu in oportunitizmu, zato smo lahko tudi učinkovito nastopali proti nacionalističnim pojavom povsod, kjerkoli so se pojavljali. Tako kot vsem drugim smo tudi predstavnikom hrvatskih študentov vedno odprto in konkretno povedali, s katerimi njihovimi izhodišči, stališči in akcijami se ne moremo strinjati. Tako je bilo na tematski konferenci o ustavnih amandmajih maja 1971 v Ljubljani, katere nosilec priprav sem bil, tako je bilo na volilni konferenci ZŠJ v Novem Sadu, na sejah predsedstva ZŠJ in ob drugih srečanjih. V enaki meri smo odločno nastopali proti neocentризmu in separatizmu, na odprte dileme razvoja jugoslovanske družbe smo poskušali dajati pozitivne alternative. V tem smislu sem poskušal nastopiti na plenumu Zveze študentov Zagreba.

Kot je bilo rečeno v izjavi IOSS se s prepotenciranjem pomena mojega zagrebškega nastopa „zamegljujejo resnični sovražniki naše samoupravne udive,“ nosilci nacionalizma in hegemonije, bi jaz dodal, in se tako ustvarja „fiktivnega nasprotnika“, namesto da bi se radikalno razkrito objektivne osnove in subjektivne nosilce odpora kot je to storila 21. seja predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije.

Ne morem se znebiti občutka (čeprav sem seveda čustveno prizadet), da je nekaterim političnim faktorjem, ki so se angažirali zoper mene, subjektivni in objektivni pomen mojega zagrebškega nastopa dovolj znan, da bi ga lahko realno ocenili. Zdi se mi, da je bil ta zagrebški slučaj, ki je nedvoumno moja politična napaka, dobrodošel povod nekaterim, da se me onemogoči v nadaljnjem poslanskem in političnem delovanju, ki po mnenju nekaterih ustvarja le preveč neprijetni in hemirov, čeprav gre tudi pri meni tako kot pri večini poslancev, ki doživljajo podobne pritiske, za normalno kritičnost, samostojnost in inicijativnost (ki bo za poslanca — delegata tudi v bodoče še kako pomembna), v mojem primeru pa verjetno včasih tudi za preceenovanje obstoječih političnih možnosti. In končno do nenačelne kampanje je moglo priti tudi zaradi tega, ker je ta njegova vest o mojem govoru bila vsebinsko bistveno nepopolna, vendar je direkcija Tanjuga od klonila popravek, ki sem ga zahteval, prav tako pa mi ni bilo mogoče nikjer drugod, razen v Tribunu objaviti avtentičnega besedila govora. Vsem pristojnim družbeno-političnim organom pa sem ta tekst poslal v vednost takoj, ko sem se vrnil v Ljubljano.

IV. V zvezi z odgovornostjo za objavo Kristanovega članka v Tribunu naj samo pripomnim, da je izdajateljski svet Tribune organ družbenega upravljanja pri listu, ne pa uredniški odbor in zato ne odloča o objavi ali neobjavi člankov, ampak je zgolj skušal prispevati svoj delež k realnejši oceni notranjega smisla tega članka, potem ko je že prišlo do zaplembe.

V. Izjavi sveta, ki jo prilagam, jasno piše, da izdajateljski svet ocenjuje članek kot prispevek k razčiščevanju dileme med ideološko načelnostjo in političnim pragmatizmom v konkretni zunanjepolitični praksi, in da svet soglašajo usmeritvijo članka, ki v svoji vsebinski celoti ni žaljiv. Osebno pa sem na sami seji sveta in na sestankih univerzitetne organizacije Zveze komunistov konkretno povedal, na katerih mestih je članek po tonu, pristopih in formulacijah dejansko žaljiv.

V. O akciji 25 poslancev je bilo povedanega in napisanega že toliko, da se mi ne zdi potrebno ponavljati. Opozoril bi le na to, da so takrat volilni organi SZDL sklenili, da je treba zgolj jasno politično zavrniti način in metodo te poslanske pobude, ne pa p o b u d e same, in da je treba zato ustaviti „lov na čarovnice“; v bistvu enako stališče je potem sprejel tudi CK ZKS, ki obvezuje vse komuniste. Nad vse zlonamerno je zato vsako povezovanje te poslanske pobude z mojim samoiniciativnim nastopom v Zagrebu, kjer povrh tega nisem nastopil kot poslanec, ampak kot študentski funkcionar, takrat zadolžen za spremljanje javne razprave o ustavnih spremembah (zbor zagrebških študentov pa je bil sklican kot javna razprava o ustavnih amandmajih na ustavo SR Hrvatske). Seveda pa sem storil napako, da se nisem ogradil, ko sem bil predstavljen kot tisti, ki je so deloval v akciji 25 poslancev.

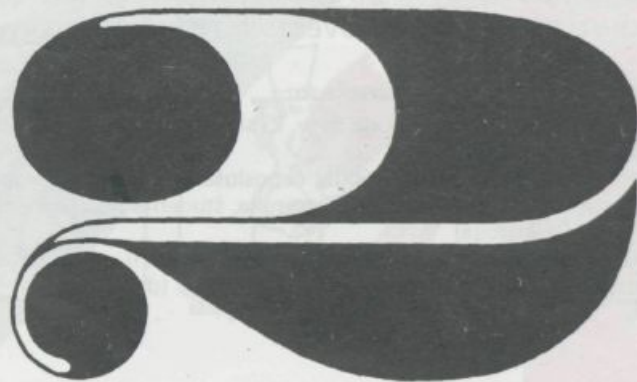
VI. Iz navedenih razlogov, katerim se kot odločilni pridružujejo še eksistencialni, žal ne morem in iz osebnih obveznosti tudi ne smem še nadalje vztrajati v tej enakopravni konfrontaciji in skušati razkriti njeno pravo bistvo. V več deset delovnih organizacijah so moja poizvedovanja in posredovanje Komunalnega zavoda za zaposlovanje delavcev Ljubljana po možni zaposlitvi na ustreznem ali nižjem delovnem mestu doslej ostala brez uspeha; že nekaj mesecev sem tudi brez rednih mesečnih osebnih dohodkov. Ob vsem tem seveda tudi demokratična institucija odpoklica izgublja svoj smisel, ker v takšnih okoliščinah ne gre več za normalno preverjanje zaupanja ali nezaupanja volilcev ob njihovi celoviti informiranosti, ampak za politični obračun ob neenakopravnih možnostih za dialog in ob pomanjkanju minimalnih eksistenčnih pogojev.

Žal mi je, da me je dosedanje poslansko delo bistveno oteževalo, da bi v časovnem smislu izpolnil svoj študijski program in z študijskimi rezultati prispeval k afirmaciji študentskega gibanja, kar mi je uspelo v prvem razdobju mojega študija in bi mi ob normalnih političnih delovnih in osebnih okoliščinah lahko uspevalo tudi naprej. Posebno mi je žal, da bo vsaj za sedaj študentska skupnost ostala v skupščini brez svojega predstavnika, vendar pa upam, da ji bo uspelo na druge načine tvorno sodelovati v skupščini, še posebej, ker doseženi rezultati dokazujejo, da je možno z temeljito strokovno-politično pripravo, argumentiranimi nastopi in organizirano dejavnostjo učinkovito razreševati vsa študentska in splošna družbena vprašanja znotraj samoupravnega sistema in tako tudi konkretno prispevati k revolucioniranju družbe.

Na koncu se zahvaljujem študentski skupnosti, ki me je leta 1969 evidentirala kot možnega kandidata za poslanca republiškega zbora, s katero sem vse doslej tvorno sodeloval in mi je nudila podporo vse do konca, pra tako se zahvaljujem vs em ostalim, ki so podpirali moje delo, kadar je bilo dobro in ga ostro, a tovariško kritizirali, kadar je to zaslužilo.

Ljubljana, dne 6.3.1972

Tone Remc l.r.

naša kramljanja

Na temo FILOZOFI

Zadnje čase grozi delovnemu ljudstvu nevarnost prav posebne vrste! Po univerzah in drugih odgovarjajočih krajih so se namreč razmnožili kaj nevarni primerki neke čudne in naši ureditvi tuje vrste učenjaki in vs eznalci. Ti ljudje celo sami sebe imenujejo „filozofi“ in se s takim nazivom tudi bahajo. Res je sicer, da fizično nikogar ne napadajo (večina n i sposobna niti za služenje časti v JLA), nevarni pa so iz povsem drugih razlogov.

1. Več ko jih je, bolj se ti filozofi med seboj prepirajo. Nobeden pa ne bi vedel za njihov prepir, ko ne bi tega sami dali vedeti. Kajti iz njih ovega zmešanega govorjenja bi nihče od tistih, ki premorejo zdravo pamet, tega ne razbral. Vendar bi to ne bilo vznemirljivo, ko bi ti učenjak arji ne trdili, da njihovi kvazi-prepiri ne izhajajo iz nekakšnih „dejansk ih“ razmerij, za katera se takoj začno zanimati (tudi pošteno) politiki, ki v svoji dobronamernosti hočejo tudi take stvari jemati resno. Tako o b sicer kaj neproblematični vsakdanjosti petka in svetka v življenju na šega človeka gomilijo probleme pretežno tim. „idejne narave“, kar pov zroča zmedo, preplah, slutnje, da bo devalvacija in vojna.

2. Za zahvalo pa se nekateri teh filozofov upajo postavljati „kritične razmisleke“ ob „sedanjih trenutkih“ v „refleksivno pojmljeni realiteti politično-socialne modalitete strukturalnega-pogojenega v celoti“, s či mer se zopet vtikajo v politiko.

3. S svojim seksualnim življenjem so hudo nevezgledni, saj ob svoji š tevilnosti zbijajo povprečno stopnjo natalitete.

4. Druga vrsta tega življa se po lastnih trditvah noče vtikati v politik o in vnaša nihilizem na sicer cvetoče polje naše ljudske, zrcalo moleče, planšarske, preproste in še enkrat NAŠE IN SAMO NAŠE kulture.

5. Filozofi nosijo brade in dolge lase (zlasti mlajši med njimi), kar k varno vpliva na mladino!

Delovni ljudje, zadnji čas je, da ta sloj odpravimo!
dš

NA TEMO: KDO NE URESNIČUJE SKLEPOV 21. SEJE PREDSED STVA ZKJ

Prišel je trenutek, Prišel je čas, ko lahko svobodno spregovorimo. S pregovorimo o stvarih, ki nas resnično tišče. Kot jš dejal Mirko Čana dovič, zakaj nas je sram javno povedati, da smo partija na oblasti, zak aj nas je sram delati v tem smislu. Enaindvajseta seja je postavila stvari na pravo mesto. Avantgarda delavskega razreda smo, zakaj bi se samo i zgubljal v ideoloških, pravnih debatah, pokažimo svojo moč, stopimo na čelo te naše države in javno povejmo, da ne bomo pustili nikomur, da bi po svoje krojil našo usodo. Enaindvajseta seja in besede tovariša Tita so porok za naš uspeh. Če bi še živel naš veliki pesnik Župančič, b i prav gotovo vzkliknil: Naj reče kdo, kar reče, delo v zeka teče.

Ob najnovejših dogodkih tudi Tribuna ni stala ob strani. Lahko sam o iskreno čestitam tovarišema urednikoma, ki sta v ozračju študentske ga oporunizma in jalovih kvazilevičarskih parol otvorila pogumno in ž gočo rubriko Naša kramljanja, kjer ostro in dosledno udarjata po napa kah v družbi in v naših lastnih vrstah.

Tega svojega članka pravzaprav niti ne bi pisal, če ne bi bili zadnje čase priče dogodkom, k imorajo vzbujati nejevoljo in negodovanje vsa kega poštenega državljana. Gre za borbo proti jugoslovanskim trockist om (1). Pred časom smo v Delu (2) lahko prebrali notico o tem, da so v Beogradu zaprli dva študenta, Milana Nikolića in Pavluška Imširovića, nekaj dni zatem pa še študentko Jelko Kljajić. Pri njih so našli gradivo sovražne vsebine. V Ninu (3) so nam postregli s širšo informacijo. Citi ram določene stavke iz članka z naslovom „Tajne“ naših trockista. Li šeni (M.N. in D.I., op. pisca) su slobode zbog kontrarevolucionarne de latnosti i napada na društveno i državno uredjenje. Nekaj vrstic zatem zvemo, da so zgoraj omenjeni študentje organizirali „iniciativno skupi no“ za ustanovitev „Delavske revolucionarne partije“. S to informacij o bi bilo vse v redu, pač odkrili in uničili so leglo kontrarevolucije. Če ... Da, tu se postavlja ČE z velikimi črkami. V zadnjih vrsticah nepod pisanega članka namreč lahko preberemo naslednje stavke: Nezvaničn o se dozna, da istraga veruje, da Nikolić i Imširović nisu jedini. Istraž ni sudija Svetislav Stevović kaže, da će istraga protiv trojice uhapšenih studenata biti dugotrajna. Drugim rećima, sudija Stevović očekuje da o rgani bezbednosti otkriju i preostale članove ove takozvane „iniciativn e grupe“ koja po svemu sudeći nije brojala samo tri člana koji se sada n alaze u istražnom zatvoru.

NADZORNI ODBOR OBJAVLJA :

Najvišji možni povprečni mesečni osebni dohodki stalnih sodelavce v v študentskih organizacijah za l. 1972

1. IZVRŠNI ODBOR SŠ LVZ

— predsednik	1.250.—
— sekretar	2.200.—
— računovodja	2.200.—
— tajnica	1.650.—
— snažilka	1.000.—

2. ŠTUDENTSKI SERVIS LJUBLJANA

— direktor	3.500.—
— računovodja	3.200.—
— snažilka	1.100.—

3. Študentski list „TRIBUNA“

— računovodja tajnik	— 2.185.—
— glavni urednik	— 500.—
— odgovorni urednik	— 500.—
— uredniki	— 350.—

PRIHODNJIČ: AVTOMOTO „ŠOLT“
RADIO „ŠTUDENT“
ŠOLT

Ljubljana, 11. 3. 1972

Morda nepoučenemu bralcu na prvi pogled ni čisto jasno, kje se skr iva bistvo problema. A vendar samo za kratek čas. Samo nekoliko si m oramo osvežiti spomin, seči moramo do 21. seja predsedstva ZKJ ter n ekaj dni kasneje (4). Prav gotovo mi ni treba posebej omenjati govora t ovariša Tita, ki ga je imel na seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Ju goslavije, osemnajstega decembra preteklega leta. (5) Med drugim je to variš Tito izrekel naslednje besede: Nekateri pravijo, da je bilo oklevanj e dolgotrajno (gre namreč za ukrepe v zvezi z nacionalističnimi ekscesi v SR Hrvaški, op. pisca), da je že malo pozno, jaz pa menim, da nimajo prav. Stvari takega značaja in takih razsežnosti, kakršne so bile na Hrv aškem, zahtevajo, da ljudje dobro razumejo nasprotno akcijo. Če bi do tega prišlo pred nekaj meseci, bi se nam ne tako lahko posrečilo, polož aj bi bil veliko težavnejši.

Situacija je jasna najbrž tudi tistemu bralcu, ki na začetku ni prav u ganil smisla mojega pisanja. Ne samo, da je preiskovalni sodnik Svetisl av Stevović storil grobo napako, ampak je direktno kršil tako sklepe 2 1. seja kot tudi sklepe, ki so jih na svoji seji sprejeli sindikati. Menim, d a bi morali sprožiti postopek za ugotovitev odgovornosti tistega S.S.

Tovariš Tito je jasno povedal, počakati moramo, da se sovražnik raz vije, organizira in okrepi, saj ga šele potem lahko zadenemo v živo. Žal pri obračunu z beograjskimi trockisti ta metoda ni bila uporabljena. N amesto da bi preiskovalni sodnik in organi javne varnosti budno sprem ljali akcije treh prestopnikov ter čakali, da široko razvijejo svojo mr ežo, so, hop, udarili po dejavnosti, ki je bila šele v kali. Kdove, koliko je še v Beogradu in drugod po Jugoslaviji (6) potencialnih trockistov, k i bi se s svojo dejavnostjo takorekoč sami predali oblasti, pa so se sedaj skrili v svoje mišje luknje in tako ušli zasluženi kazni. Mislim, da je nad aljnji komentar nepotreben. V tem, konkretnem, primeru se nam je pr iložnost dobesedno izmuznila iz rok. Upam, da moje opozorilo ni edi no, ki so ga dobili pristojni organi v Beogradu in da bo praksa v prihod nje popolnoma drugačna. Izgubljena bitka še ni izgubljena vojna.

HASTA LA VICTORIA SIEMPRE !

- (1) Trockisti so pripadniki ekstremne levice, ki ima za svojega vzornika Ruskega Žida (I) Leva Davidoviča Bronsteina Trockega. Njihovo gibanje je zlasti razšir jeno v Franciji, kjer obstajajo tri trockistične organizacije (Internacionalistič na komunistična organizacija, Komunistična liga, Delavska borba).
- (2) Delo, glasilo Socialistične Zveze delovnega aljudstva.
- (3) NIN, Nedeljnje informativne novine, 5.III.1972, št. 1104, stran 26.
- (4) 21. seja predsedstva ZKJ v Karadjordjevem je bila v začetku decembra pretek lega leta. Na njej je bilo dokončno obračunano s hrvaškim nacionalizmom in drugimi ekscesi v jugoslovanski družbi.
- (5) Govor je bil objavljen v Delu, 19.XII.1972 na strani 5. Žal mi original ni bil dosegljiv in ga predočujem v slovenskem prevodu.
- (6) Iz zaupanih virov smem posredovati, da so tudi v Ljubljani posamezniki, ki so simpatizerji zahodnega trockizma. Obstaja več centrov, ki imajo naročene časop ise trockističnih organizacij. Opozoril bi predvsem na čitalnico mestne knjižnice ljubljanske, kjer lahko vsakdo (I) prebira trockistična časopise Delavske inform acije, Mladi revolucionar, Rdeče, in to popolnoma javno.

iz

O aretaciji treh beograskih študentov (Milana Nikolića, Pavluške Im širovića in Jelke Kljajić) je Tribuna že poročala (gl. štev. 11 in 16). Me nimo, da so politični procesi v socialistični državi zelo resna zadeva, o kateri mora biti javnost podrobno informirana. Nikakor se jih ne da za obiti s površnimi, formalnimi in popolnoma brezvsebinskimi poročili k ot jih daje Tanjug. Dobro nam je znano, do kakšnih deformacij lahko p ride, če se taki p r p c e s i ne dogajajo pred kritičnimi očmi široke javnosti. Zato Tribuna v tej številki prinaša v originalu štiri avtentične dokumen te: dokument, na podlagi katerega je prišlo do prvih dveh aretacij; Nik olićevo pritožbo na ta dokument; zavrnitev pritožbe od beograskega O krožnega sodišča in pritožbo Nikolićevega odvetnika Srdje N. Popovića zaradi nevzdržnih razmer v zaporu.

Tribuna ima že zelo slabe izkušnje z objavljanjem dokumentov iz dr ugih republik. Ko smo lani hoteli objaviti nekaj dokumentov o položaj u o Novem Sadu, je naš dobri angel—varuh Gojko Stanić, sekretar KUK, nastopil proti temu z utemeljitvijo, da naj vsak pometa pred svojim pr agom in naj se nikar ne vtikamo v notranje zadeve drugih. Mi pa smo p repričani:

1. da so politični procesi v Beogradu tako važni, da se vsekakor tičejo celotne jugoslovanske javnosti
  2. da politika pometanja pred svojim pragom ne more biti naše izhodi šče, saj so se njeni sadovi dovolj jasno pokazali v zagrebškem primer u.
- Tribuna bo še nadalje redno poročala o razvoju dogodkov v Beogra du.

Uredništvo

Istražni sodija Okružnog suda u Beogradu u krivičnom predmetu protiv okr. NIKOLIĆ MILANA i IMŠIROVIĆ PAVLUŠKA, študenti iz Beograda, zbog kriv ičnih dela udruživanja protiv naroda i države iz čl. 117 stav 1 KZ, in neprijateljs ka propaganda iz čl. 118 stav 1 KZ, rešavajući o zahtevu OJT u Beogradu KT-8/72 od 7. januara 1972. godine, za sprovođenje istrage, na osnovu čl. 148. stav 1. ZK P donosi

REŠENJE

PROTIV:

1. NIKOLIĆ MILANA, apsolventa socijologije Filozofskog fakulteta u Beograd u, sa stanom u ulici Učiteljska broj 2, rođen 8.6.1947. godine u Beogradu, od oc a Miloša i majke Milke rođene Milovanović, Srbin, državljanin SFRJ, neoženjen, vojsku nije služio, vodi se u vojnoj evidenciji Zvezdara, neosudjivan,
2. IMŠIROVIĆ PAVLUŠKA, studenta III godine Saobraćajnog fakulteta u Beog radu, živi neprijavljen u Beogradu u Domu Slobodan Penezić-Krcun, blok II, sob a 12, rođen 4.10.1948. godine u Bijeljini, od oca Avda i majke Anice, rođene M itrović, državljanin SFRJ, neoženjen, vojsku nije služio, vodi se u vojnoj evidencij i Bijeljina, neosudjivan,

SPROVODI SE ISTRAGA

zbog postojanja osnovane sumnje, da su:

- u vremenu od 1969 pa do kraja 1971 godine u Beogradu stvorili grupu pod naziv om „Inicijativna grupa za revolucionarnu radničku partiju — IGRRP“, čiji je cilj, da se protivuustavnim putem obori vlast radnog naroda, da se svrgnu predstavnič ka tela društveno političkih zajednica, kao i političko-izvršni organi odgovarajuć ih predstavničkih tela, radeći pri tome još i na podirivanju ekonomske osnove so cijalističke izgradnje naše zemlje i na razbijanju jedinstva naroda Jugoslavije, u k om cilju su se povezali i odražavali stalnu vezu sa „Medjunarodnim komitetom z a obnovu IV internacionale“, čije je sedište u inostranstvu, zatim organizovali št ampanje i rasturanje letaka in panfleta, kao što su:
- Predlog demokratske organizacije revolucionarne socijalističke antibirokratsk e inicijativne grupe za radničku revolucionarnu partiju,
  - Drugovi radnici,
  - Pročitaj i daj dalje,
  - Neki značajni podaci o relevantnim činjenicama o socijalnim nejednakostima,
  - Diskusioni bilten 2, 3 in 4,
  - Informacioni bilten komiteta za vezu studenata istočno-evropskih zemalja br. 1, 2, 3 i 4 in dr.

čijom se sadržinom zlonamerno i neistinito prikazuje društvenopolitičke prilike u našoj zemlji i poziva na protiustavnu promenu društvenog i državnog uredjenja, — čime su izvršili kritično delo udruživanja protiv naroda i države iz čl. 117 sta vl. KZ i krivično delo neprijateljska propaganda iz čl. 118. stav 1. KZ.

Obrazloženje

Okružno javno tužilaštvo u Beogradu stavilo je zahtev, da se protiv okrivljeno g Nikolić Milana i Imširović Pavluška, studenata iz Beograda, sprovede istraga, z bog postojanja osnovane sumnje, da su u vreme, na način i mestu, kako je navede no u izreci rešenja, izvršili krivično delo udruživanja protiv naroda i države iz čl. 117 stav 1. KZ i neprijateljska propaganda iz čl. 118. stav 1. KZ.

Zahtev je osnovan.

Osnovanost sumnje, da su Nikolić i Imširović izvršili navedena dela zasniva se na podacima krivične prijave Odeljenja za službu državne bezbednosti grada Beo grada, pov. br. 29/1 od 7.1. godine i pronađenih letaka i panfleta prilikom vrše nja protresa stanova okrivljenih. Prema sadržini pronađenih letaka, panfleta i dru gih pisanih materijala, nesumnjivo je, da se radi o grupi, čiji je cilj protivuustavn a promena društvenog i državnog uredjenja u našoj zemlji, svrgavanje predstavnih kih tela i njihovih političko-izvršnih organa, podirvanje ekonomske osnovice soci jalističke Jugoslavije, kao i njeno zlonamerno i neistinito prikazivanje prilika u n ašoj zemlji.

Pošto su pronađeni letci, panfleti i drugi materijali u većem broju primeraka, a na nekima je bilo naznačeno u naslovu „Pročitaj i daj dalje“, to postoji osnova na sumnja da su štampani u većem broju primeraka radi rasturanja.

Pre donošenja odluke o zahtevu za sprovođenje istrage ispitani su od strane i stražnog sudije okr. Nikolić i Imširović. Nikolić delimično priznaje izvršenje dela, a Imširović ne. Brane se da i ako su hteli, nisu formirali pomenutu grupu, i da ko d njih pronađene materijale nisu rasturali.

Iz izloženog ima mesta donošenju rešenja u smislu čl. 118. stav 1. KZ i da se protiv Nikolić Milana i Imširović Pavluška provede istraga.

Beograd, 10.1.1972
Svetislav Stevović

ISTRAŽNOM SUDIJI OKRUŽNOG SUDA U BEOGRADU

ŽALBA okrivljenog MILANA NIKOLIĆA, študenta Filozofskog fakulteta, protiv rešenja Istražnog sudije Okružnog suda u Beogradu K10—11/72 od 10. januara 1972 god.,

VEĆU OKRUŽNOG SUDA U BEOGRADU

Okrivljeni napada pom. rešenje o sprovođenju istrage U CELOSTI i stavlja si edeći

žalbeni predlog

ŽALGA SE USVAJA, a napadnuto rešenje PREINAČAVA tako što se OBUSTAVLJA ISTRAGA protiv okrivljenog MILANA NIKOLIĆA.

Obrazloženje:

Napadnuto rešenje je nezakonito, jer ne sadrži sve elemente iz čl. 148, st. 1 ZKP, odn. čl. 147, st. 3 ZKP, što se posebno odnosi na opis dela. Kako čl. 147, st. 3 ZKP imperativno propisuje sadržinu rešenja o sprovođenju istrage, rešenje se javlja kao nezakonito.

U odnosu na delo iz čl. 117, st. 1 KZ umesto opisa dela navode se zakonski elementi bića dela iz čl. 117, st. 1 KZ, odn. doslovno se citira prop is. Notorno je, međutim, da opis dela mora sadržati konkretne fizičk e radnje, koje se tek u kvalifikaciji podvode pod apstraktne odre dbe pravne norme.

Ovako kako je opis dat u napadnutom rešenju, on predstavlja ne opis dela o k rivljenog, već opis dela iz čl. 117, st. 1 KZ u o p š t e.

Tako napadnutim rešenjem kao delo okrivljenog navodi se da je okrivljeni „s tvorio grupu“ (kada, kako, s kim?), što je samo parafraza propisa člana 117, st. 1 KZ i ne predstavlja radnju okrivljenog u krivično-pravnom smislu.

Dalje, delo se „opisuje“ tako što se navodi da je cilj te „grupe“ (koja ni prema samom rešenju ne postoji, jer dva lica ne čine grupu — V.s. NRH u odluci KZ 1743/54 od 22. oktobra 1964/ da „protivustavnim putem obori vlast radnog na roda...“ itd. citirajući opet doslovno tekst čl. 100 KZ, umesto konkr etnog određivanja ciljeva imaginarne „grupe“ koji bi proizilazio iz pri kupljenog dokaznog materijala.

Dalje, navodno „povezivanje“ okrivljenog sa stranom organizacijom („organiz acijom koja ima sedište u inostranstvu“), takodje predstavlja parafrazu člana 109 KZ, a ne opis one radnje okrivljenog kojom je ostvarena zakonom zabr anjena posledica „stupanja u vezu“ sa takvom organizacijom.

U odnosu na član 118 KZ umesto opisa dela upućuje se na sadržinu teksteva, a ne na vodi se ta sadržina iako upravo ta sadržina predstavlja element bić a dela. Umesto citiranja konkretne sadržine i ovdje sa samo daju kvalifikacije iz čl ena 118 st. 1 KZ („zlonamerno i neistinito prikazivanje...“). Opis dela podraz umeva u datom slučaju navodjenje tih izkaza kojima se „neistinito prikazuju društveno-političke prilike u našoj zemlji“. Predstavljanje tih iskaza kao neistini tih ne predstavlja više opis dela, to je već kvalifikacija dela.

Dalje, u odnosu na delo iz čl. 118 navodi se da je okrivljeni „organizovao šta mpanje i rasturanje“ u rešenju citiranih napisa, što takodje ne predstavlja opis de la. Izraz „organizovanje“ ovdje označava samo činjenicu da okrivljeni Javni tuž ilac čini odgovornim za štampanje i rasturanje ovih napisa, koje su uči nili drugi, a pri tom se ne opisuje veza, odnos, radnje okrivljenog, koje opravdavaju pokušaj da se radnje drugih stave na teret okrivljenom. Naime, ko je štampao te napise, ko je naručio štampanje, ko ih je rasturao, gde — i što je najvažnije kojom svojom radnjom je okrivljeni prouzroko vao radnje tih drugih lica? Ništa od svega toga nije jasno iz napadnutog rešenja.

Ovaj poslednji nedostatak napadnutog rešenja pokazuje se tim drastičnijim što se na prvom saslušanju okrivljeni brani: da NIKAKVA GRUPA NE POSTOJI, d a predmetne napise NIJE ŠTAMPAO, NITI RASTURAO, NITI ORGANIZOVA O štampanje i rasturanje.

Ovaj nedostatak napadnutog rešenja da ne sadrži opis dela u smislu člana 148 st. 1 ZKP odn. čl. 147, st. 3 ZKP nije samo formalni nedostatak, već ukazuje na suštinsku nezakonitost čitavog postupka. Naime, nadoštatak rešenja o d s l i k a v a samo nedostatak zahteva Javnog tužioca KT—8/72 od 7. januara 1972 godine. Javnom tužiocu nisu poznate činjenice koje bi predstavlj ale opis dela iz člana 117, st. 1 ili 118, st. 1 KZ.

Drugim rečima, to znači da sumnja Javnog tužioca da je okrivljeni učinilac d ela iz čl. 117, st. 1 i 118, st. 1 KZ NIJE OSNOVANA u smislu čl. 147, st. 3 KZ. Nemoć napadnutog rešenja da da opis dela posledica je isključivo činjenice da n e postoji osnovana sumnja da je okrivljeni učinio delo zbog koga se sprovođi istraga!

Kada takva sumnja ne postoji zakonodavac ne dozvoljava sprovođenje istrag e, jer bi time postupak dobio elemente inkvizicije. Ne može se postupak pokret ati u nadi da će se tokom istrage doznati činjenice koje predstavljaju o pis dela. Ovo tim pre kada se zna da se protiv lica protiv koga se vodi istraga mo že odrediti i pritvor, čl. 176, st. 2 i takvo lice izdelovati u samicu.

13. januara 1972

MILAN NIKOLIĆ

u Beogradu

Okružni sud u Beogradu u veću sastavljenog od sudija Rastka Ostojića kao pr edsednika veća, Dragutina Zekovića i Dragoslava Tomića kao članova veća, sa za pisničarem Gladjenom Gojčić, u kriv. predmetu protiv okr. Milana Nikolića i Fav luška Imširovića, zbog kriv. dela iz čl. 117 st. 1 KZ i čl. 118 st. 1 KZ, za koja se kriv. dela sprovodi istraga, rešavajući po žalbama okrivljenih i branioca okr. Niko lića, izjavljenim protiv rešenja istražnog sudije ovog suda Kio. 11/72 od 10.1.19 72... u sodnici veća od 18. 1. 1971. doneo je

REŠENJE

ODBIJAJU SE KAO NEOSNOVANE ŽALBE okr. Milana Nikolića i Pavluš ka Imširovića, studenata iz Beograda, kao i žalba branioca okr. Milana Nikolića, izj avljene protiv rešenja istražnog sudije Okružnog suda u Beogradu o sprovođenju istrage Kio. 11/72 od 10.1.1972.

Obrazloženje

Pobijanim rešenjem protiv okr. Milana Nikolića i Pavluške Imširovića sproved i se istraga zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili kriv. delo udruživanja protiv naroda i države iz čl. 117 st. 1 KZ i kriv. delo neprijateljsko propagande iz čl. 118. st. 1 KZ, sa razloga navedenih u pobijanjem rešenju.

Protiv ovog rešenja izjavili su žalbe i to okrivljeni lično i branilac okr. Nikolić a, sa razloga navedenih u njihovim žalbama, pa su predložili da krivično veće ovo g suda pobijano rešenje preinači i odbije zahtev za sprovođenje istrage podnet o d strane OJT—a kao neosnovan.

Žalbe su neosnovane.

Iz podataka koji se nalaze u spisima ovog predmeta proizilazi osnovana sumn ja da su okr. Nikolić i Imširović študenti iz Beograda izvršili svaki za sebe kriv. d ela i to udruživanje protiv naroda i države iz čl. 117 st 1 KZ i kriv. delo neprijate ljske propagande iz čl. 118 st. 1 KZ. I kod jednog i kod drugog okrivljenog nadje n je materijal, koji potkrepljuje osnovanost sumnje da su izvršili napred navede na kriv. dela. Okrivljeni su ispitani u smislu čl. 148 st. 2. ZKP, pa su i javili da on i nisu izvršili kriv. dela u pitanju, mada je takav materijal pronađen pretresom u njihovom stanu, navodeći da oni nisu učestvovali niti formirali neku grupu koja i m se imputira, niti su organizovali ni štampali u većem broju primeraka materijal radi rasturanja, pa da zbog toga nisu ni izvršili kriv. dela u pitanju.

To isto sada ponavljaju i u njihovim žalbama.

Medjutim, po mišljenju veća ovog suda pravilno je postupio istražni sudija ka da je doneo pobijano rešenje o sprovođenju istrage protiv okrivljenih jer će se u

daljem toku istrage provoravati njihova odbrana, koju su izneli na zapisniku o izpitivanju. Zbog toga veče ovog suda smatra da su navodi u njihovim žalbama neosnovani. Isto tako i navodi u žalbi branioca okr. Nikolića nisu osnovani jer po mišljenju veče ovog suda u opisu izreke pobijanog rešenja dovoljno su opredeljeni elementi napred navedenih kriv. dela.

Sa ovih razloga veče ovog suda je odlučilo kao u diapirozitivu u smislu čl. 148 st. 6 u vezi st. 8 ZEP.

Zapisničar,
Sladjana Gojgić

Predsednik veča,
Rastko Ostojić

PRESEDNIKU OKRUŽNOG SUDA

Beograd

Rešenjem Okružnog suda u Beogradu određen je pritvor protiv mo- ga branjenika, okr. MILANA NIKOLIĆA, iz Beograda, studenta Filoz- ofskog fakulteta u Beogradu od 7. januara o. g.

Medjutim, okrivljeni u pismu pisanom majci opisuje neverovatne ok- lonomosti pod kojima pritvor izdržava:

„... Hrana koju moram da držim pod krevetom, privlačai pacove iz kanalizacije. Jedan mi je pojeo dosta sira pre nego što sam za zat vorio u jednu rupu u zidu pored kible. Sada ne znam šta ću s njim, grebe i ne da mi da spavam noću...“

Opšte je poznato da su pacovi najopasniji prenosnici i po život opas- nih virulentnih infekcija kakva je tetanus, bilo ujedom (jer su poznati s- a svoje agresivnosti) bilo zagadjivanjem hrane na kojoj ostavljanju infek- tivni materijal.

Ovo tim pre u situaciji kada okrivljeni nije u stanju ništa da preduz- me kako bi se zaštitio lično ili sklonio hranu van domašaja pacova.

O ovakvim higijenskim uslovima u Centralnom zatvoru u Beogradu izvestio sam danas preporučenim pismom i Zavod za zdravstvenu zaš- titu SRS, a ovim u smislu člana 189 ZKP Vama kao organu koji vrši na- dzor nad ovim zatvorom stavljam

pritužbu

i molim da budem obavešten o tome šta je povodom iste preduzeto.

25. februara 1972 god.

u Beogradu

Srdja M. Popović

MARX, ENGELS

IZBRANA DELA II

Označena z letnico 1971 je naše mrke obraze končno razjasnila zel- o doľgo pričakovana knjiga: drugi zvezek Marxovih in Engelsovih izbra- nih del.

V letošnjem letniku se „Tribuna“ ni ukvarjala z obelodanjanjem m- nenj o knjižnih novostih, vendar pa je ob pojavu omenjene knjige težk- o ostati ravnodušen. Tudi ne gre za to, da bi človek zival hektolitre žo- lča na naše častivredne založbe, ki nas ne ravno preobremenjujejo s tov- rstno literaturo, pa ne samo kar se tiče tim. klasikov revolucionarne te- orije (v slovenščini še ni spregovorila Rosa Luxemburg niti Lev Trocki), niti mnogi drugi, tako imenovani anarhisti ipd., da o predstavnikih nov- ejšega marksizma: Frankfurtski šoli, Reichu, Althusserju itd. niti ne go- vorimo. (Svoje čase je bilo menda bolje, ko so Slovenci dobivali na vpo- gled Lenina, Plehanova, J. V. Stalina in njegove nepomembne učence.)

Ključni tekst pričujoče izdaje je „Nemška ideologija“ s podnaslovo- m: „Kritika najnovejše nemške filozofije v njenih reprezentantnih Feu- erbachu, B. Bauerju in Stirnerju in nemškega socializma v njegovih razn- ih prerokih“

Tekst je za razumevanje celote Marxove in Engelsove misli pomemb- en predvsem zato, ker nam s tem, ko nam na prvi pogled kaže drugačne- ga Marxa od tistega v „Kapitalu“, v resnici šele vzpostavlja dovolj dode- lane miselne temelje za plastično razumevanje kasnejših del. Tekst nam- skozi (našo) zgodovinsko rekonstrukcijo priča o Marxu kot kritičnem- FILOZOFU in branje kasnejših del te teze (kljub temu, da se Marx ukv- arja s kritiko ekonomije itd.) še zdaleč ne spreminja v tem smislu, kot j- o je spreminjala vulgarna teorija, ko je proglašala Marxa za sociologa, e- konoma itd.

„Nemška ideologija“ je živa priča proti perverziji Marxove misli, ki- jo je zagrešila zbirokratizirana ruska struktura (Skupaj s prejšnjim nem- škim social-demokratskim revizionizmom itd.), ko se je etabrirana mon- goloidna elita v Moskvi začela proglašati za veliko naslednico in nositelj- ico marksistične IDEOLOGIJE. In ravno ta pojem je ključni pojem tek- sta, o katerem govorimo, in je široko ter jasno utemeljen kot sprevernjen- a zavest sveta. Skozi polemično obliko razmišljanja se nam odkriva pra- vi smisel Marxove kritike, ki umišljena družbena razmerja reducira na- njihove izvore, jih zgodovinsko verificira kot ideologijo.

„Toda celo če ta teorija, teologija, filozofija, morala itn. stopijo v pr- otislovje z obstoječimi družbenimi razmerji, se to lahko zgodi zaradi t- ega, ker so obstoječa družbena razmerja stopila v protislovje z obstoje- čo produkcijsko silo — kar se pač v določenem nacionalnem krogu raz- merij lahko zgodi zaradi tega, ker se protislovje ne ravna v tem naciona- lnem okrožju, temveč med to nacionalno zavestjo in prakso drugih nac- ij, to je, med nacionalno in občo zavestjo neke nacije (kot zdaj v Nem- čiji) — kjer se tej naciji potem, ker se to protislovje navidezno prikazuje

e kot protislovje znotraj nacionalne zavesti, tudi boj na videz omejuje- na to nacionalno sranje, ravno zato ker je ta nacija sranje na sebi in za- sebe.“ (str. 37)

Na teoretizacijo zgodovine se v tekstu veče tudi utemeljitev pojma- DELITEV DELA, ki je zgodovinsko vrašeni temelj razrednih naspro- tij in je konec koncev tudi izvor ideološke interpretacije ter realne ideo- loške sprevernjenosti sveta. Odpraviti takšen svet pomeni odpraviti deli- tev dela in delo sploh z ukinitvijo filozofije v revoluciji in njenim udeja- njevanjem v konkretnih socialnih razmerjih.

Poleg teh skopih „informacij“ naj povem še, da je v sedanjem slove- nskem prevodu nekaj mest, ki so jih odkrili pred pičloma dvema letom- a, kar tekstu daje še večjo težo.

V naslednjih odsekih se poleg „Bede filozofije“, „Manifesta komun- istične stranke“, dveh verzij „tez o Feuerbachu“ vrstijo še krajši neizp- iljeni teksti, beležke in osnutki, ki pa nam v veliki meri pomagajo sledi- ti rdeči niti misli in nas zelo jasno opozarjajo na predpogoje ustvarjanj- a socializma, opozarjajo na absurdnost možnosti zgraditve socializma v- eni sami deželi in da „komunisti vsepovsod podpirajo sleherni revoluc- ionarno gibanje proti obstoječim družbenim in političnim razmeram“ (str. 628) ... Gre za fundamentalne predpostavke, ki so, s tem da so- obvisele v prazninah zgodovine žgoči izraz dejstva, da je v praktičističn- i politiki takimenovanih „socialističnih držav“ ideologizirani Marx po- stal prepreka za uveljavljanje iz samega Marxa izvirajoče totalne kritik- e. /Zal je tudi SFRJ v tem smislu ostala samo pritlikava izjema./

Kakorkoli že, ne da bi še naprej kaj heretičnega sugeriral širokemu- krogu bravstva te knjige, naj končam z ugotovitvijo, da nam knjiga p- rinaša tisto Marxovo in Engelsovo misel, ki ne more biti biblija za kate- hete „socialistične“ eshatologije, pač pa predvsem metoda neusmiljene- kritike, v misli dosežena raven, ki se Z VSEM OBSTOJEČIM NE more- sprijaznivi v ugotatnem sorazmerju z barbarizacijo sveta.

Darko Štrajn

PRIPIS UREDNIŠTVA

Po odlomku iz knjige Izdana revolucija L. D. Trockega (Tribuna št. 13) objavljamo zdaj še en tekst iz obsežne monografije (v treh knjigah) o Trockem Isaca Deutscherja. S tema dvema tekstoma skušamo sloven- ski javnosti predstaviti pri nas tako malo znanega in zapostavljanega ru- skega revolucionarja, hkrati pa tudi prispevati k razčiščenju nekateri- h dilem na poti jugoslovanskega socializma, dilem, ki se jih naši vodiln- i forumi vse premalo zavedajo. V kratkem bo tudi pri Študentski založ- bi (sicer z veliko zamudo) izšla znana knjiga Trockega Literatura in rev- olucija.

Kdo in kaj je bil Trocki, kaj pomeni izraz trockizem, v čem se razlik- uje od marksizma-leninizma? Ta kratka prispevka ne pomenita velike- razjasnitve teh vprašanj. Problemov je namreč več in so tako komplek- sni, da jih na tako omejenem prostoru ni mogoče niti približno analiz- irati.

V zgodovini socializma je Trocki ena najbolj zapletenih in najbolj v- temo zavutih osebnosti. V SZ so prepovedani vsi negovi teksti, njegova- slika izrezana z vseh fotografij in njegovo delovanje opredeljeno kot p- rotisocialistično, fašistično, izdajalsko itd.

Na podoben način ga osvetljujejo tudi uradne strukture drugih soci- alističnih dežel. Naši vodilni politiki so o Trockem govorili v glavnem p- red vojno, ko so bili glede tega problema še popolnoma orientirani na- politiko Josifa Visarionovića. Tito je npr. v nekem svojem govoru leta 1939 (objavljen je bil leta 1946) označil Trockega za agenta imperaliz- ma in trockizem za nevarnost hujšo od fašizma.

V vseh komunističnih partijah so sistematično obračunavali s člani, katerih ideje so vsaj na daleč spominjale na Trockega. Med špansko re- volucijo so bili trockisti žrtve agentov GPU, med drugo svetovno vojno- so člani KP v osvobodilnih gibanjih prav tako izvajali številne likvidacij- e trockistov itd. Tudi Tito je bil leta 1948 označen za trockista.

Edino delo, ki nam je bilo do pred kratkim dostopno in ki objektiv- no ocenjuje vsaj vlogo Trockega med oktobrsko revolucijo, ko je bil v- dja Rdeče armade, je knjiga ameriškega komuniste Johna Reda Deset- dni, ki so pretresli svet.

Prav pred kratkim pa je založba Otakar Kerševani z Reke izdala nj- egova zbrana dela.

Zakaj ta strah in sovraštvo pred Levom Davidovičem Trockim?

Razlogov je seveda več, saj njegovo delo zajema široko paleto, od t- eoretskih člankov o marksizmu prek konkretnih socialnih programov- pa vse do literarne teorije.

Osnovna misel marksizma-leninizma, ki jo je Trocki najdosledneje iz- peljal, je prav gotovo ideja o permanentni revoluciji, ki se seveda zelo r- azlično razlaga. Trockisti na zahudu jo imajo za dosledno izpeljano M- arxovo teorijo, po drugi strani pa je pred dvema letoma član CK KP Fr- ancije izdal knjigo Trockizem, ta antileninizem, v kateri razlaga, da je- Trocki ideje Lenina popolnoma izkrivil.

Gre za teorijo, s katero socializem stoji in pade. Gre za direktno kon- frontacijo s Stalinovo prakso (ki so jo prevzele tudi druge socialistične- države). Ali socializem kot svetovno gibanje ali pa njegova instituciona- lizacija in izgradnja v okviru ene dežele. Miroljubna koeksistenca je pra- v gotovo nadaljevanje te, druge teorije. Zato najbrž ni čudno, da je Tro- cki tako neprijeten oblastvenim strukturam današnjega sveta.

To je prav gotovo točka, kjer je Trocki za nas največ vreden. Že kra- tka analiza priprav na oktobrsko revolucijo in revolucije same nam kaž- e, da je bil Trocki edini, ki je razvijal teorijo, ki jo je postavil Lenin.

(nadaljevanje na str. 6)

NOVI SAD, MIRKO ČANADANOVIĆ IN TROCKIZEM

18. februarja zvečer, četrtek, Vojvodina.
Z Jašo sva v Novem Sadu, povabljeni, da bi predavala in se pogovarjala na Tribini mladih. O trockizmu.

Ni naju presenetilo, ko sva zvedela, da so Tribinini mladih „svetovali“, naj ta razgovor odpove.

Zbranih nas je bilo petdeset ali šestdeset. Večinoma stalni obiskovalci: nekaj uslužbencev, nekaj študentov, pesniki, umetniki.

O sami razpravi bi se lahko razpisal na dolgo in široko. O ustanovitvi četrte internacionale. O njenem razpadu na majhne, med seboj smrtno skregane skupine. O tem, kakšne so možnosti za ožvitev mednarodnega delavskega gibanja. O Jugoslaviji. O Mirku Čanadanoviću in lanskim intervencijah tja do Ljubljane. O Zvezi komunistov. O tem, zakaj Tribina ni mogla in smela objaviti prispevka o dogodkih o novosadski univerzitetni organizaciji ZKJ. O neuvrščenosti.

Potem je Jaša začel razlagati svojo čisto nepolitično politiko. Potem sva polemizirala. Potem je novosadski pesnik Janez Kocijančič izjavil, da je za Jašo rešitev v tem, da gre v Mozambik in vzame v roko puško. Toda – v tem ni rešitev. Ne zanj in za nikogar.

Potem smo razpravljali o Trockem in njegovi teoriji. Ali gre res samo za politično revolucijo, ki naj odreši države, kjer so že razglasili socializem? Pa permanentna revolucija – ali je in kako je možna v Aziji, Afriki? In zakaj in kako je sam trockizem degeneriral. Jaši je bila všeč z avest trockistov, ki jih je srečal v Franciji. Meni je všeč to, da predstavljajo kritični pol neostalinističnim in skleroziranim komunističnim partijam – če jih pri tem lastna indoktriniranost z lastnimi idejami ne spravi ob vso kritičnost do samega sebe.

Ali je trockizem lahko rešitev za Jugoslavijo? Dvomila sva v to. Nisva trockista, toda menila sva, da trockizma in predvsem Trockega v delavskem gibanju kot v marksistični teoriji zanemarjamo. Opozarja pa na naša marsikaj. Na laž, na zakrivanje stvarnih problemov.

Nekdo se je oglašil z znano Kangrgovo tezo o razvijajočem se srednjem razredu. Ali je to morda tista šansa za revolucijo? Nisem se strinjal. Potem smo teoretizirali. Kot Tine Gruden v Tribuni.

Iz vsega tega zanesenega razpravljanja in razmišljanja nas je spravi spravi et na trdna tla Slavko Bogdanović, pesnik. Izjavil je, da je v dvorani prisotnih pet uslužbencev UJV. In da je to vse skupaj farsa. In da zapirajo levo usmerjene radikalne študente. In kaj da se sploh s takimi razgovori o trockizmu in ne vem še kakih – izmih gremo.

Resnično – cela stvar je spominjala prej na Orwellove vizije kot pa na izsiljeno, a v sistem integrirano obliko svobodnih debat.

Nepolitika se v takem izkaže za privlačno obliko delovanja, za načini obstanka. Žal za manj radikalnega, kot se kaže. Potem sva polemizirala o tem z Jašo. Jaz sem proti nepolitiki. Sem za politične oblike boja. Partiji ni mogoče vrniti nekdanje revolucionarnosti na Jašev način. Je taka, kot je. In v Vojvodini je na njenem čelu Mirko Čanadanović, ki pravi: „Stalno izbegavamo da kažemo da je ova partija partija na vlasti.“ Jaša zahteva ločitev partije od države, resnično idejno silo. Jaz sem moraliziral malo manj, kajti partija je z državo povezana malo drugače kot cerkev nekoč. Te ločitve ni mogoče izvesti na enak način. Gre za odmiranje odtujene politike. In dandanes smo pač razcepljeni na državljana in na člana partije – skratka dve osebi v eni sami. Moderna shizofrenija. Ali vprašanje: kako naj ravnam?

Končno sva se z Jašo medsebojno drug drugega razglasila za malom esčana. Nato sva skupaj šla večerjat. Idejno se pač nisva nikoli razumela, že v gimnaziji ne. Sicer sva pa prijatelja.

V Ljubljani smo nedavno zvedeli, da je Mirko Čanadanović jako jezen. Nekaterim pač razpravljanje ne ustreza. Toda molčati o vsem, kar je vprašljivo in sporno, je slabo. Zelo slabo.

(nadaljevanje s str. 5)

Seveda pa v Trockem ne smemo videti več, kot je realno predstavljati za mednarodno delavsko gibanje. Njegova teoretična dela so imela p o svetu zelo majhen vpliv iz že zgoraj navedenih razlogov. Tudi njegov poskus organiziranja četrte internacionale ni imel večjega uspeha. Prav tako ga je nenehoma označevala in omejevala vloga, ki jo je igral kot politični izgnanec in preganjanec. Njegova teorija je kot gola negacija st alizma prav gotovo omejena, saj ni ponudil resnično oprijemljive kon kretne druge možnosti. Kljub bleščečemu slogu je večkrat enostranski in površen, le redka njegova dela imajo pravo težo (Izdana revolucija). Opozoriti pa moramo, da je bil Trocki eden redkih levih mislecev, ki je natanko predvidel drugo svetovno vojno in njen potek ter nevarnosti z a socialistično revolucijo po vojni.

Ko govorimo o Trockem, prav gotovo ne smemo mimo takoimenov anega trockizma, ki je v zahodni Evropi precej živahen, zlasti v Francij i. Če že o Trockem samem kritično spregovorimo, lahko o novodobne m trockizmu najdemo še manj prijaznih besed. Na široki paleti zahodn oevropskega levičarstva zavzema trockizem posebno mesto. Označujej o ga dogmatizem, sektaštvo in togost na eni strani (samo v Franciji im amo tri trockistične skupine, ki so med seboj skrajno sovražno razpolo žene), na drugi strani pa visoko razvit čut pripadnosti svoji partiji.

Tribuna otvarja novo rubriko. To ni samo rubrika o varstvu okolja. To je rubrika o varstvu človeka in človekovega okolja. Najsi se za okolje e zanimamo ali ne, ga negujemo, zanemarjamo ali uničujemo, okolje je tu. Človekovo okolje ni samo okoli ljudi, temveč je tudi v ljudeh. Skoz i pljuča, skoz usta in želodec, skoz oči, skozi kožo, skoz ušesa in skoz i možgane okolje prodira v človeka z vseni škodljivimi, koristnimi, ire levantnimi, relativnimi in kombiniranimi vplivi. Okolje sooblikuje č lov eka. Ali bomo to prepuščali stihiji?

Študentje in učitelji biologije, arhitekture, medicine in vsi, ki vas ok olje zanima, sodelujte v naši novi rubriki. Iščemo sodelavce in urednik a!

Odrpito pismo uredništvu „Dela“, Ljubljana, Tomšičeva 1

Spoštovani tovariši,

na posvetovanju o varstvu okolja februarja letos v Ljubljani je bil jav no podan predlog, naj bi bila vremenska poročila dopolnjena s podatki o onesnaženosti zraka. Ta poročila bi prispevala k bolj smotrnemu gos podarjenju z zrakom, njihova neposredna korist pa bi bila v tem, da bi bil to napotek otrokom, starejšim ljudem in astmatičnim bolnikom, kd aj naj brez nujne potrebe ne hodijo na ulice.

Zanima nas stališče uredništva Dela do tega predloga. Kdaj in na kak šen način nameravate dopolniti vremenska poročila s podatki o onesna ženosti zraka?

Tovariško vas pozdravljamo
Uredništvo Tribune
Ljubljana, 11.3.1972

Odrpito pismo

Sekretariatu za notranje zadeve, Ljubljana

Spoštovani tovariši,

večkrat so stopnje onesnaženja zraka na prometnih ulicah nekajkrat nad dovoljeno zgornjo mejo. Veliko prispevajo k temu motorna vozila. Položaj še slabša malomaren odnos nekaterih posameznikov in podjetij do vzdrževanja motorjev, tako da motorna vozila brez potrebe oddajaj o prevelike količine saj in strupenih plinov v zrak. Ena prvih neposredn ih žrtev takega stanja so med drugimi tudi prometni miličniki.

Zanima nas, kakšna navodila imajo ustanove, pooblaščene za tehnič ne preglede motornih vozil? Kako izpolnjujejo te ustanove navodila o dopuščenem ropotu in onesnaženju zraka, ki ga vozila povzročajo? K akšni novi ukrepi so na tem področju predvideni, da bi se situacija vsaj nekoliko omilila?

Tovariško vas pozdravljamo
Uredništvo Tribune
Ljubljana, 11.3.1972

Ta kratek zapis o človeku, ki pri nas o njem praktično nič ne vemo, je lahko le bežna informacija, ki še zdaleč ne more zadelati večdesetle tne praznine. Upamo lahko, da se bo ob iniciativi Otokarja Kerševanij a in Predraga Vranickega (P. V. : Lev Davidovič Bronstein Trocki, Pra xis 5, 1972) tudi to zanimivo področje pooktobrsko leve misli razjasnil o in da bomo, čeprav pozno, razbili nesmiselni mit, ki se je v zadnjih št iridesetih letih razvil okoli osebe Leva Davidoviča Trockega.

jz

AKCIJA ŠESTINTRIDESETIH POSLANCEV

ISAAC DEUTSCHER — The Prophet Unarmed

... Trocki je 8. oktobra (1923, op.p.) napisal pismo, v katerem je ostro nastopil proti Triumviratu (Stalin, Zinovjev, Kamenjev, op.p.). Pismo še ni bilo pretirano vznemirjujoče, ker nasprotja še niso prišla v javnost: naslovljeno je bilo samo na člane centralnega komiteja, ki so imeli pravico poznati skrivnosti politburoja.

Ne glede na to pa je teden dni kasneje, 15. oktobra, 46 vidnih članov partije izdalo pomembno izjavo, v kateri so kritično ocenili politiko uradnega vodstva, in to z besedami, ki jih je uporabljal Trocki. Zatrjevali so, da deželi grozi ekonomski propad, ker „večina v politburoju“ nima nikakršnega političnega stališča in ne vidi potrebe po zavestnem usmerjanju in načrtovanju industrije. Podpisniki niso zahtevali, da bi v vodstvu kogarkoli zamenjali; od Politburoja so samo zahtevali, da j se zave svojih dolžnosti. Med drugim so tudi protestirali proti principu hierarhije v sekretariatih in proti dušitvi razprav, trdeč, da so partijske konference in kongresi z vnaprejšnjimi predlaganimi kandidati prenehali biti reprezentativni.

Sestinsitrideseet jih je naslovlilo svoj protest na centralni komitej z zahtevom, naj Komitej v skladu z že dolgo ustaljenim običajem ta protest prenese v vednost partije. Člani triumvirata so zahtevo zavrnili. Še več; zagrozili so, da bodo uporabili disciplinske sankcije, če bodo podpisniki sami razširjali dokument med članke partije. Istočasno so poslali agente CK v osnovne celice, da bi obtožili avtorje še neobjavljenega protesta.

Triumviratu ni bilo lahko zatreti te posebne „vstaje“. Uporniki niso bili navedeni člani — šlo je za 46 najpomembnejših voditeljev revolucije. Vsak izmed njih je bil na pomembnem položaju v vladi in partiji. Večina je imela odlikovanja herojev državljanske vojne. Mnogi so bili člani CK. Nekateri so se pridružili boljševiki leta 1917 skupaj s Trockim, drugi so bili boljševiki že od 1904. Njihovega protesta ni bilo mogoče zamočlati. Z obtoževanjem podpisnikov v osnovnih partijskih organizacijah in s pozivom, naj se pridružijo obsodbi, toda ne da bi pri tem pokazali svoje stališče, so člani triumvirata razvneli ostra sumničenja. Partijo so preplavljali alarmantni glasovi. Končno je triumvirat moral odpreti varnostne ventile. Sedmega novembra, na dan šeste obletnice revolucije, je dal Zinovjev svečanostno izjavo, ki je obljubljala razširitev demokracije znotraj partije. V potrdilo izjavi so „Pravda“ in drugi časniki odprli strani razpravam in vabili člane, naj odkrito pijejo o vseh problemih, ki jih težijo. Po „treh letih molka“ je bilo zelo riskantno začeti z odprto razpravo. Triumvirat se je tega zavedal. Zato so začeli z razpravo v Moskvi, zavlačevali pa so z njo v provincah. Nedolgo za tem, ko so sprčili varnostne ventile, jih je zadel pritisk nepričakovane moči. V moskovskih partijskih organizacijah je vrelo. Uradne partijske voditelje so sprejemali s sovražstvom, govorniki iz opozicije pa so navdušeno vzklikali. Na nekaterih mitingih v velikih tovarnah so člane triumvirata sprejeli s posmehovanjem in zabavljanjem, nakar so jih visoko preglasovali. Naenkrat se je razprava znašla v središču stališč 46-tih, ki so zdaj imeli možnost razložiti svoje poglede vsem, ne glede na čin in položaj. Pjatakov je bil med najbolj agresivnimi in učinkovitimi govorniki; kjerkoli je bil, povsod je zlahka obdržal veliko večino v podporo besedilu revolucije. Antonov-Ovsenko se je obračal na partijske organizacije v vojašnicah; v kratkem času po razpravi se je opoziciji pridružila najmanj ena tretjina teh organizacij. CK komunistične mladine in večina komsomolskih osnovnih organizacij v Moskvi je reagirala enako. Univerze je zajelo vzbujenje; in velika večina študentskih organizacij je z entuziazmom podprla akcijo 46-tih. Voditelji opozicije so bili v vedrem razpoloženju. Sklicujoč se na eno izmed verzij so bili tako samozadovoljni, da so med seboj že razpravljali, v kakšnem razmerju bi bilo najbolje razdeliti s triumviratom kontrolo nad partijskim aparatom. Triumvirat je bil preplašen. Ko so videli, kakšno pot je ubralo glasovanje v partijskih osnovnih organizacijah v vojašnicah, so se odločili, da je treba organizacijam onemogočiti nadaljnje volitve. Naenkrat so odpokli

icali Antonova-Ovsenka s položaja glavnega političnega komisarja rdeče armade, češ, da je grozil CK, da lahko oborožene sile vstanejo, kot en mož za Trockim, v odločajočem in pobudnikom revolucionarnih zmag. Dejansko Antonov-Ovsenko ni grozil z nikakršno oboroženo vstajo. Misli in govoril je, da stojijo vojaške partijske organizacije, kot en mož za Trockim. Nedvomno je bilo to prenegljivo pretiravanje, toda ni bilo daleč od resnice. Niti ni Antonov-Ovsenko igral nelegalne vloge pri širjenju razprav v vojaških osnovnih organizacijah. Šlo je za iste pravice, kot so jih imele civilne partijske organizacije pri sodelovanju v vseh debatah in pri volitvah; in te pravice niso bile nikoli prej omejevale. Toda kakršnokoli že je bilo obnašanje Antonova-Ovsenka, naj je bilo vredno graje ali ne — Trocki je menil, da bi moral pokazati v tem delikatnem položaju več modrosti — j e triumvirat odločil, da mu ne more dovoliti, da bi ostal na čelu armadnega političnega oddelka.

Vse to pa ni ublažilo napetosti. Zato se je triumvirat odločil, da bo zmedel opozicijo z besedami, ki jih je sama uporabljala. Sestavili so posebno resolucijo, v kateri so brez ovinkov označili „birokratski režim znotraj partije“ z besedami, ki so zvenele kot plagiat Trockega in 46-tih: svečano so napovedali otvoritev nove smeri, ki zagotavlja popolno svobodo izražanja in kritiziranja članov partije.

Ko se je triumvirat odločil zmešati opozicijo z razširjanjem izjave o novi smeri, so bili zaskrbljeni, ali bo Trocki podpisal izjavo. Pozvali so ga, naj pod izjavo, ki je bila plagiat njegovih besed, pripiše tudi svoje ime. Tega Trocki ni mogel zavrniti, ker bi s tem partiji dal vtis, da je on tisti, ki ji zapira pot k svobodi. In ko je politburo prinesel k njegovi postelji (Trocki je imel malarijo, Lenina pa je bil tudi že priklenjen na posteljo, op.p.) predlog nove smeri, je Trocki lahko zahteval samo še amandmaje, s katerimi bi bila zagotovljena svoboda znotraj partije, ki bi, kolikor je le mogoče, obvezovala triumvirat za izvrševanje svobodno sprejetih predlogov. Politburo je sprejel vse njegove amandmaje: in 5. decembra je bil predlog soglasno izvoljen. Čeprav je volil v korist predloga, ni mogel narediti poteze iz 1905, ko se je prvič pojavil pred revolucionarno množico Petrograda: s carjevimi manifestom v rokah je svaril množico: „Danes nam je bil dan, jutri nam bo vzeta in raztrgan na koščke, kot ga zdaj jaz, pred vašimi očmi trgam, ta papir-svoboda“.

Tokrat je ravnal drugače. Napisal je nekaj kratkih in jedrnatih člankov za „Pravdo“. V njih je razložil večino idej, ki so naenkrat dobile vzdevek „trockim iz“. Prišel je z esejem, ki ga je objavil 4. decembra, dan preden je politburo volilo za novo smer. To je bil do neke mere prikrit napad na „uradništvo“ lastnega ministrstva, armado, in — druge. Slabe navade uradništva, je pisal, se pokažejo, ko ljudje prenehajo razmišljati o stvarih; ko uradniki filistrsko uporabljajo konvencionarne fraze ne da bi razložili, kaj pomenijo; ko rutinsko izdajajo predpise, ne da bi se vprašali, če so razumni; ko jih postane strah vsake nove besede, vsake kritike, vsake iniciative, vsakega z namenja neodvisnosti“.

To je bila dnevna hrana uradništva — ta laž, duševno — plemenitih, ki jo lahko najdemo v zgodovini in v zgodovini rdeče armade in državljanske vojne, kjer je bila resnica žrtvovana legendi o birokraciji.

To je bil prvi napad Trockega na staro gardo. Toda sestavljen je bil tako splošno, da je zelo malo ljudi razumelo njegov pomen. Partija še ni slutila razlik, ki so ga ločile od politburoja. Bila je tako prepričana v njegovo zvestobo, da je Stalin — ko so 46-ti v partijskih organizacijah govorili, da imajo podporo Trockega — izjavil, da nimajo pravice delati tega, ker da je Trocki eden najbolj discipliniranih voditeljev, in je daleč od tega, da bi se strinjal z opozicijo.

Zdi se, da je to dejanje zlomilo potrpljenje Trockega. 8. decembra je napisal odprto pismo, v katerem JE POPOLNOMA POJASNIL SVOJA STALIŠČA. Novo smer je označil kot zgodovinsko preusmeritev; toda hkrati je opozoril, da nekateri voditelji vedno mislijo drugače in novo smer poizkušajo izničiti v praksi. Partijska naloga in dolžnost je, je dejal, da se osvobodi tiranije lastnega aparata.

Res je, da se partija ne more znebiti lastnega aparata. Toda ta mora biti njeno orodje, ne pa njen gospodar; in potrebe po centralizaciji morajo biti harmo nizirane in uravnane z zahtevami demokracije. V zadnjem obdobju takšnega ravnanja ni bilo.

Opozoril je na proces, ki je staro gardo druge internacionale pripeljal k revolucionarne v reformistično silo in ki je njeno veličino in zgodovinsko poslanstvo izročil v roke partijskemu aparatu. Toda boljševizem se ni bal samo razdora med generacijami. Vedno pomembnejši je postajal razkol med partijo in delavskim razredom. Samo 15 ali 16 odstotkov članov partije je bilo iz vrst tovarniških delavcev. Zahteval je „vse obsežnejši tok elementov delavskega razreda v partiji“. In svoje pismo je zaključil z burnim vojnim pozivom: „Stran s pasivno poslušnostjo, z mehničnim izenačevanjem z avtoritetami, z omejevanjem osebnosti, s slepo pokornostjo in s karierezom! boljševik ni samo discipliniran človek; on je človek, ki v vsakem primeru in ob vsakem vprašanju postopoma napreduje in oblikuje lastno stališče in ga brani hrabro in neodvisno ne le pred sovražniki, ampak znotraj lastne partije. Danes bo morda v manjšini... in se bo pokoril... toda to ne pomeni vedno, da nima prav. Morda je videl in razumel novo nalogo ali potrebo po spremembi prej kot drugi. Uporno bo postavil vprašanja drugače, treti, deseti, če bo potrebno. S tem bo služil svoji partiji; tako da se bo ta lahko spoprijela z novimi nalogami dobro oborožena ali da bo izvrševala potrebne spremembe brez organskim prevratov in brez frakcijskih trenj“.

To je bilo bistvo stvari. Postavil je zamisel o partiji, ki bi v svoji sredi dovoljevala svobodo različnim tokovom misli toliko časa, dokler bi bile v skladu z njenim programom: to idejo je postavil nasproti konceptu monolitne partije, katere triumvirat je že napredoval kot nosilec bistvenih interesov boljševizma. Seveda partija ne sme biti „razrezana s frakcijami“; toda „frakcije“ so bile le ekstremna in morbidna reakcija proti ekscesom izkoreniniti centralizma in vladajočega stališča birokracije. Te pa ni moč tako dolgo, dokler obstajajo vzroki zanjo. In tako je nujno „obnoviti partijski aparat“, „zamenjati mumificirane biokrate s svežimi elementi, ki so v tesnem stiku z življenjem partije v celoti“, predvsem pa je potrebno odstraniti z vodilnih mest „tiste, ki ob prvi kritični besedi, ob nestrinjanju ali protestu zaženejo grom kaznovanj“.

Tako je skoraj po devetih mesecih zamude končno vrgel bombo, kar pa je upal, da bo lahko naredil skupaj z Leninom na 12. kongresu.

Zamuda je bila usodna. Stalin je že prečiščeval partijski aparat in na vsako občutljivo mesto v vseh vejah organizacije postavil svoje ljudi. Zvito, s klevetam in ogovarjanjem se je temeljito pripravil na pričakovani spopad s Trockim. Njemu je s falango svojih sekretarjev stopil v akcijo.

Nadaljevanje „akcije 46-tih poslancev“ je vsem znano.

Trocki pa je za vsa naslednja desetletja izginil iz pisane zgodovine sovjetske revolucije. Niti destalinizacija ga ni rehabilitirala, danes pa si kaj takega novi triumvirat že spet ne more privoščiti.

Ne glede na to pa je Trocki bil edini, ki je dosledno stal ob strani revolucije, ki se je brez predsodkov zoperstavil Leninovim idejam, ko je čutil, da ta nima prave, hkrati pa je ostal edini človek oktobrske revolucije, h kateremu se je obrnil Lenin na smrtni postelji in ga rotil, naj prepreči Stalinu uničenje revolucije, ki jo je že izdal.

Zamuda je bila usodna. Istočasno bi mimogrede opozoril na članek Vranicekega v peti številki Praxisa, ki je, po mojem mnenju, zlasti takrat, ko Vranicki primerja Trockega in Lenina, „ideološko in osebno“ obarvan.

prevod in pripis
boris mužević

Oster in pravičen pogled v davnino narodove zgodovine osvetli neka j moških postav. In pred najinimi duhovnimi očmi pričajo Trubar, Prešeren, Levstik, Cankar o tem, kako je bila kulturna in politična volja v naši preteklosti vedno v rokah mojstrov besed in misli, abecede in sone ta, razprave in vinjete. In že izpričana otroška zaupljivost najinega naroda, dragi Robert, potrjuje domnevo o kraljevskosti naštetih mož. Ob svojem prihodu so bili sprejeti brez pridržkov, med svojim delom podirani, spoštovani in hvaljeni, ob svojem odhodu objokovani, ob njihovi h gomilah se je dvigalo tisoče rok v prisego zvestobe učitelju, preteklosti in narodu. Kakor dobra in dolga misel se je plemenita vloga umetnika — narodovega voditelja — predajala, hranila in dopolnjevala po najbolj oljnih možeh najinega naroda, dragi moj Robert. In zato gre vse veliko in odlično pri nas tako hitro naprej, Prešeren je podal rčko Trubarju, da bi s Cankarjem pregledala opravljeno in da bi vsi skupaj očrtali pot naprej. Kako lahko je bilo včasih, zato pa imaš, Robert, doma lahko ta keke knjige: Katekizem, Biblijo, Matička, Poezije, Slovenski glasnik, Zvon, Čašo, Erotiko, Belo krizantemo. Pa danes? Nič. Kaj pa je? No, pogledajmo! Nič. A? Je to mogoče? Pogledaj še enkrat. Pa po abecedi. AA AA, saj že pri A ni nič. Včasih pa imena, imena: Abram, Ahacel, Aleš ovec, Andreaš, Andrejčkov Jože, Auersperg. Robert, blamaža. Nič ni. Vse je bilo. Ccccc.

„Tako nama torej grozljivo stanje, ki sva ga z raziskavo abesede povsem objektivno dokazala in ga v gornjem pisanju dokumentirano predložila, nalaga projektiranje sanacijskega programa in njegovo morebitno izvedbo, če bi morebiti ne dobila dovolj zanesljivih izvrševalcev z ustreznim kulturno-političnim profilom, ki bi omogočili demokratčnost kan didiranja, preverjanja in izvolitve novega kralja najinega naroda, Robert, ki je po gornjih ugotovitvah tudi največji umetnik svojega časa. Premislek je bil temeljit, po spoznani nujnosti ni bilo oklevanja — POTREBUJE MO KRALJA KULTURE Z VOLJO VODITI TUDI NAROD (to zadnje e ni vedno potrebno).“

Pogoji, ki jim mora ustrezati vsak prijavljeni mož:

1. mora biti (zaradi vsega znanega) doma s kmetov. (Namig, ki olajšuje: za Ljubljano so govorili, da je dolga vas.)
2. kandidiranje letnikom pod letnikom 1869 je odsvetovano.
3. odločno bodo zavrnjeni vsi, ki lahko med svoje znance prištejejo vsaj tri dosedanje „voditelje kulture“.
4. najresneje se bo razmišljalo o kandidatih, ki so morebiti napisali in objavili več kot pet do šest strani (običajnega formata).
5. s posebno naklonjenostjo se bodo obravnavali kandidati z upravno političnimi kvalitetai.
6. v zvezi z opravljenim sočanjem ni nobenih omejitev, že v naprej pa se odsvetuje kandidiranje vsem, ki k svoji izobrazbi lahko pripišejo, da je humanistična.
7. vsakomur se bo štela v dobro omemba kakršnegakoli dejanja, ki se ga lahko vrednoti — „sanacija sedanega (polpreteklega) nemogočega položaja narodove kulture“.
8. predložiti je treba naslednja umetniška dela: predračun za tiskanje žepnega abecednika, podrobnejši oris mehanizmov, ki se vključijo pri zaplembi kakršnegakoli tiskanega gradiva, abecedni seznam slovenskih kulturnih delavcev z registrsko številko osebne izkaznice, številko avtomobila in število oken v stanovanju, posebno ambiciozni naj skušajo pogoditi število kandidatov, ki jih na ta razpis pričakujeva, koliko prijavitelj bo dobila in kakšno številko bova objavila.
9. točka oglasa zaključek objave razpisa za KRALJA KULTURE Z VOLJO VODITI TUDI NAROD (to zadnje ni vedno potrebno) — včasih se sami kam zapeljemo — najraje že v soboto po kosilu.

Za razpisno komisijo
(ona sama)
Robertov prijatelj in Robert

*
* *
*

TRIBUNA RAZPISUJE PROSTO HONORARNO DELOVNO MESTO ODGOVORNEGA UREDNIKA

Pogoji:

- biti mora reden študent Ljubljanskih visokošolskih zavodov
- imeti mora vsaj nekaj prakse v pisanju in v novinarskem delu
- poznati mora razmere v študentskem gibanju in v Skupnosti študentov kakor tudi aktualno dogajanje v Jugoslaviji in po svetu

Kandidati naj pošljejo (ali prinesejo) svoje pismene vloge v roku 8 dni po objavi tega razpisa.

TRIBUNA
61000 Ljubljana
Trg revolucije 1/11
tel. 21-280

AHA, SAJ JE BIL 8. MAREC . . . . .

FILOZOFKE

DOST' JE MEN' TEH BAB

je ob neki priliki rekel Jaša — ampak tako misli tudi še kdo drug; m islim, da vem, zakaj taka črna neprijaznost do nas: po Ljubljani slovimo kot BABJI FAKS — se pravi na FF študirajo p redvsem osebe ženskega spola.

Če pa pogledamo malo podrobneje v dogajanje med vajami, seminarji, raznimi okroglimi mizami, maratoni . . . , ugotovimo, da so dejavni predvsem fantje. Nekaj nas sicer opravlja tajniške, priležniške ali kake podobne stvari, ampak to še ni dovolj. Preveč je tistih, ki živijo le za izpite in svojo malo ljubezen, tistih ki niso (in verjetno tudi ne bodo) pre rasle gimnazijskega boja za ljube ocene.

KAM PLOVEMO???

— v kuhinjski kot, v kavarništvu, vrtičkarstvo — v kalupe, ki jih bo po vozil čas, kajti MORALE BI GA UJETI ZA REP, ZASESTI SKUPŠČINE, FAKULTETE, TOVARNE . . . IN PA PREDVSEM POSTATI TU DI MATERE, S KATERIMI BI ODRASLI OTROCI IMELI KAJ GOVORITI !

(pano na FF)

* * *

Matjaž Krainer

DAMA IZ MAKSIMA
(domača naloga)

Z Minka sva šla v gledališče. Bilo je v šetrtek. V gledališču so se igralci sprehajali kar tako naokoli med nami. Mi smo bili gledalci. Začele so ugašati luči. Natararica je rekla: „To ni še nič.“ Iz zvočnikov nam je igrala godba. Meni je bila zelo všeč. Minki tudi. Bila sva zelo vesela.

Nato sva šla v dvorano. Minka ni dobro videla. Zato sva se presedla. Potem se je odgrnil zastor. Še prej je v temi igrala tista godba. Neka gospa je pela ob godbi. Pela je zelo lepo. Tudi smejala se je.

Na odru so stali igralci. Eden je ležal. Drugi igralci ga niso videli. MI, gledalci, pa smo ga videli. Potem se je odgrnil še en zastor. Ta je bil na odru. Prikazala se je zelo lepa gospa. Bila je v perilu.

Meni je bilo tesno pri srcu. Minke nisem vprašal. Drugi gledalci so bili starejši od mene. Zelo so se smejala. Meni pa je bilo nerodno.

Na odru je bil tudi igralec Janez Škof. V naši ulici ima garažo. Imel je umetno brado. V našo ulico pride po avto brez brade.

Kmalu mi ni bilo več hudo pri srcu. Tudi Minka se je zelo smejala. Najbolj glasno sem se smejal jaz. Včasih sem se samo jaz smejal. Nič mi ni bilo nerodno. Potem se je začela smejati na ves glas debela gospa poleg mene. Bil sem zelo vesel zaradi tega.

Najbolj všeč mi je bila lepa gospa v perilu. Veliko sem gledal vanjo. Tudi vsi igralci so gledali največ vanjo. Minka mi je rekla: „Igralec Vladimir Skrbinec je star sedemdeset let.“ Jaz sem se zelo začudil. Na odru je bil general. Rekel je: „Kaj mi mar. Korajža velja.“ To mi je bilo zelo všeč. Meni se je zdel zelo mlad. Rad bi ga poznal. Jaz poznam Nino. Nina je njegova nečakinja. Tudi ona bo igralka.

Bil sem zelo dobre volje. Tudi Minka je bila vesela. Njen očka je reži ser. Poznam tudi Minkino mamico. Sedaj imajo doma mladega kužka. Vsi so pa zelo veseli. Meni pa je še posebno všeč. Kužek bo kmalu zras

Minkin očka nama je dal deset dinarjev. Šta sva v unijonsko klet. Minka je pojedla eno gibanico. Tudi meni je dala malo. Jaz pa sem popil tri deci evička.

Potem sem spremil Minko nazaj v gledališče. Tam jo je čakal očka. Jaz pa sem šel domov. Minka je fejšt punca.

ena

Tribuna — izdaja 10 SS LVZ — Uredništvo in uprava: 61000 Ljubljana, Trg revolucije 1/11 — Telefon 21 280. Tekovni račun: 801 8 78 1 — Rokopisov ne vračamo — Tiska DDU Ljubljana, Parmova 39 — Poštnina plačana v gotovini. Letna naročnina 25 Ndin. Tribuna urejajo: Franko Adam, Mladen Dolar (glavni urednik), Boris Cizej, Milan Josip, Marjan Pangaržnik, Vladimir Šimčič (odgovorni urednik), Darko Strajn, Gora Zlobec (saj petar redakcije in iskari), Jaka Zlobec. Tehnični urednik: Tomo Podgornik. Fotografije: Drev Franc. Stalni sodelavci: Milan Dekleva, Jure Detela, Stanko Hočevnar, Jože Konc, Pavel Kristan, Tomaž Kšela, Andrej Medved, Jure Mikuž, Jernej Novak, Janez Stergar, Marko Slodnjak, Ivo Svetina, Mladen Srnc, Cvetka Tot, Milenko Vakanjac, Peter Vodopivec, Vinko Zalar, Pavle Zgaga, Aleksander Zorn.